

Oksana Komar

Inžinierė, 27 m.

Liepos 18

Išvykus iš Lietuvos apėmė keistas jausmas, ypač matant tokią didelę minią žmonių, kurie nenustojo mums linkėti sėkmės, bandė kuo ilgiau įamžinti šią prasmingos misijos pradžią. Juk jie mumis tiki, bei tikisi, kad mes padarysime daug daug daug... Pagaliau nutolus nuo kasdienybės pradėjome svarstyti kaip turėsime visų tų žmonių nenuvilti ir grįžti padarę daug gerų darbų Lietuvai.

Pati simbolinė kelionė traukiniu neprailgo. Buvo malonu sulaukti dėmesio iš žmonių, keliaujančių ta pačia kryptimi, kurie vis klausinėjo kas čia vyksta, sakė, kad mus labai gražiai išlydėjo ir t.t. Net pati traukinio viršininkė nepasikuklino ir priėjo mus pakalbinti, pasiūlyti visokeriopą pagalbą. Kitą rytą mielas palydovas netgi atnešė mums su Kotryna asmeninį pieną kavai! Už ką tikrai buvome jam dėkingos J

Atvykus į Maskvą nelabai žinojome kur eiti, ko ieškoti, žinojome tik tiek, kad reikia išlipti iš traukinio, bet kokia nuostaba buvo, kai žengiau pirmoji iš vagono ir prie mūsų iškart priėjo ambasadorius su kitais darbuotojais! Jie maloniai pasisveikino, pakalbino kaip sekėsi kelionė, bei apgailestavo, kad negalės mūsų pasitikti kuomet mes jau grįžinėsime atgal į Maskvą. Vairuotojai mus nuvežė į Domodedovo oro uostą ir 15 jaunų žmonių paleido į „savarankišką gyvenimą“. Oro uoste sulaukėme daug smalsių žvilgsnių, matyt, visą dėmesį patraukė mūsų vienodi simboliniai marškinėliai bei didesnės už mus kuprinės.

Atsipalaidavę ir kiek pailsėję skrydžio metu oro uoste buvome pasitikti mūsų ekspedicijos vadovo Gintauto Alekno bei jaunimo politikos atstovės Tiumenėje Marijos, kuri turėjo koordinuoti mus visą kelionės laiką. Dangus buvo juodas, pradėjo žaibuoti ir papuolėme į didelę liūtį su griausmais, žaibais ir vėju. Po vakarienės aptarėme visus planus, pasiskirstėme pareigomis ir išskubėjome ilsėtis prieš rytą, kai pagaliau judėsime daryti to, ko čia visi susirinkome – išsaugoti mūsų protėvių atmintį savo gerais darbais. Labai laikiu kada gi pagaliau išeisime į tikrąjį Sibirą, laukinę taigą, pajusime tą dvasią, bet tuo pačiu neramina ką mes rasime po šitiek metų, kuomet čia buvo įžengusi lietuvio koja lydima tų pačių tikslų.

Liepos 19

Penktadienis. Iš vakaro suplanavę dienos darbus iškart po pusryčių skubėjome supirkti visus reikalingus darbo įrankius, maistą artimiausioms kelioms dienoms, nes juk nežinia ar daugiau bus tokia galimybė. Tiumenėje susitikome su Liudmila, kuriai perdavėme giminaičių iš Druskininkų siuntinį. Ji su vyru mielai sutiko mus palydėti iki pirmojo taško – Bačelino kaimo, kuriame prieš daug metų gyveno lietuviai tremtiniai. Bevažiuojant papasakojo, kad lietuviai mėgo statyti namus kiek toliau nuo gatvės, kai tuo tarpu rusai tame pačiame kaime statėsi beveik prie gatvės. Gaila, kad iš lietuvių vadinamo kultūrnamos išliko tik griuvėsiai. Kiekvieną pavasarį šalia Bačelino patvinsta upė ir kaimas tampa nepravažiuojamas. Net po didesnio lietaus gatvės pavirsta pelkėtais sudėtingai įveikiamais keliukais. Šalia Bačelino kaimo kažkada buvo medienos perdirbimo gamykla, kurioje ir dirbo lietuviai iš šio kaimo.

Po visko nuvykome į Aksarino kaimą, kurį pravažiavę pagaliau išvydome tas pirmąsias kapines, tiksliau miškingą kalvelę. Iš tolo nė nepasakytum, kad ten kapinaitės, nes viskas apaugę, jokių kryžių nesimato.

Kaimo administracijos vadovas atvažiavo nešinas popieriumi, kuriame oficialiai pranešta, jog artimiausias kelias dienas siaus audra, galimas stiprus vėjas, todėl reikėtų apsiriboti buvimu lauke, nepalikti gyvulių ir t.t. Tad teko visiems svarstyti ar pasilikti ir kurti stovyklą, ar keliauti gyventi į mokyklą. Pagrindinis faktorius, pastumėjęs rinktis antrąjį variantą buvo tas, jog šalimais nebuvo jokio normalaus vandens telkinio. Tai reiškė, kad nėra iš kur gauti geriamo vandens, nusiprausti, ir netgi rankas po darbų nusiplauti! Tad pasitarę visgi nukeliavome į mokyklą. Visi įsikūrėme sporto salėje, iš kažkur atsirado trys dideli pyragai ant stalo! Pasirodo du jų buvo sibirietiški pyragai su žuvimi ir vienas saldus su obuoliais – nepaprasto skonio, gal net skaniausi mano ragauti pyragai. Ryte laukia nauja diena, kuri bus, tikriausiai, sunkiausia per šias kelias dienas.

Liepos 20

Iš pat ryto skubėjome į Kulimesovo kapines. Beeinant išgirdau švilpavimą ir pasirodo, kapinaitėse gyvena burundukai! Tačiau, matyt, tiek daug žmonių juos išbaidė, nes daugiau neteko jų pamatyti.

Sustoję apsitarėme kaip dirbsime ir kibome tam susiformavusiam miškui į atlapus. Kirtome sausuolius, su pjūklų ir kirvukų pagalba kapojome, pjovėme jaunus medelius, krūmus. Tai ką būtų galima pavadinti „kapais“, matėme tik iškastas duobes, kur iki galo neaišku ar ten tikrai buvo kažkas palaidotas, ar tiesiog vietiniai ieškojo geresnio smėlio, nes girdėjome, jog šiose apylinkėse buvo

ieškoma kvarcinio smėlio. Kapinaitėse radome tris rusų kapus, kurių vienas (ten ilsis 14 metų jaunuolis) prižiūrimas iki šiol, stengėmės ir jį aptvarkyti.

Intensyviai dirbome iki pietų, kapojom, nešiojom, deginom... Popiet pradėjo dangus trauktis, Gintautas pasakė, kad audra apeis, ir išties, ji slinko į šoną, bet tai buvo apgaulingas manevras! Vėjas įsismarkavo, tik girdžiu trakšt! Ir spėjau atsokti nuo tos vietos kur stovėjau, visai šalia virto du medžiai. Supratę, kad tikrai pavojinga likti susikrovėme daiktus ir išskubėjome į Aksariną.

Visi pavargę, užsiėmę eilę į dušą plepėjome, gėrėme arbatą. Apgailestavome, kad oras mums nepadedą, tuo labiau, kad dėl drėgmės uodų spiečius tik tankesnis. Po gero lietaus nusprendėme apsižvalgyti po kaimą. Tik išėjus mus iškart užkalbino pora vietinių traktoristų. Iš kažkur atsirado trečias ir pasiūlė Donatui pasivažinėti ИЖ motociklu. Jam išvažiavus traktoristas pradėjo siūlyti „perspektyvų“ jaunuolį viengungį... Bet mes tokios laimės atsisakėm. Vėliau prie mūsų kompanijos prisijungė šalia gyvenanti moteris, kuri papasakojo kaip lietuviai buvo atvažiavę parsivežti palaikus iš Kulimeso kapinaičių. Ji pravedė savotišką ekskursiją po kaimą, papasakojo, kad čia gyvena vien tik geri žmonės ir mūsų nieks neišdrįs skriausti. Pagaliau sulaukėme Donato ir tik tuomet atsisveikinome su vietiniais.

Laikas ilsėtis, kauptis naujai darbo dienai.

Liepos 21

Erika – mūsų šviesa – išvirė skaniausios košės su džiovintais vaisiais. Neilgai trukus nuskubėjome į kapinaites, nes darbų buvo likę dar labai daug. Tikėjomės, kad mums administracijos vadovas atveš cemento, kadangi vaikinai bepirkdami neapsižiūrėjo ir nusipirko 25 kg statybinio smėlio, matyt, visam gyvenimui prisimins ką reiškia žodis песок J

Pradėjome ruošti vietą kryžiui, pasikeisdamiėjome iki neaiškaus telkinio parsinešti akmenų, kuriuos galėsime sumesti į betoną, kad tvirčiau laikytų, kadangi kryžių nusprendėme statyti ant armatūros strypų, taip apsaugodami nuo puvimo ir vėjo.

Neilgai trukus atvažiavo vietiniai nauji Donato draugai, kurie iš visos rusiškos „dūšios“ bandė padovanoti baltą triušį. Net susiruošę patys nudirti jam kailį, bet kadangi mes pasakėme, kad neturime laiko ir sąlygų ruošti triušelį, vyrai supyko ir švystelėjo triušį per kelią į krūmus... Nekreipdami dėmesio į svečius dirbome išsijuosę, nes ryt – poryt turime judėti link Lebedevkos. Bet ką jau čia, matyt, gamta mėgsta juokauti ir vėl iš nežinia kur dangus juoduoja, griaudi, žaibuoja.... Gintautas

pirmas išbėgo, kadangi reikėjo saugoti techniką, iš paskos nusekė ir merginos, o mes su Laura nusprendėme pasilikti ir palaikyti kompaniją vaikinams, kurie norėjo pabaigti pradėtus darbus. Bet jie po kurio laiko liepia nebešlapti ir bėgti paskui visus. Beeidamos suvokiame savo striukių „naudingumą“, kadangi Laura peršlapo kiaurai, o man irgi ne ką pasisekė – vanduo varvėjo ir visos kelnės permirko.

Bet visgi, džiaugiuosi, kad kryžių spėjo pastatyti, tik gaila, jog tvora liko nepradėta, na bet rytoj jau šviečiasi pabaiga ir kelionė toliau.

Liepos 22

Rytas. Susitarėme, kad vyrukai eina pabaigti reikalus su tvorele, o merginos tvarko mokyklos patalpas, nes juk reikia mokyklą palikti tvarkingesnę nei radome. Kol šveitėm visus kampus nė nepastebėjome kaip priartėjo vidurdienis, o buvome sutarę, kad ateisime pas vaikus 12 val. Atnešėme ir krepšelį, kurį Danutė ir Liudmila prašė pastatyti šalia kryžiaus. Pasidžiaugėme, kad tokia graži ir prasminga mūsų ekspedicijos pradžia, kuri apsiėjo be didesnių nesklandumų. Nusifotografavome atminčiai, dar kartą apžiūrėjome kaip pasikeitė kaipinaitės po mūsų tvarkymo, grįžome į mokyklą susikrauti paskutinių daiktų bei ruošti kelionei.

Susikrovę daiktus į mikroautobusą turėjome skubėti į Tiumenę, nes paskambino Marija ir pasakė, kad turime grįžti privalomai registracijai. Apgyvendino jaunimo sukarintoj bazėj, kur vasarą vyksta moksleivių stovyklos, teritorijoje taip pat yra palikti ir keli karinės technikos eksponatai. Apsižvalgę pamatėme ir palapinę – cerkvę. Užsukome – keistas statinys, niekada prieš tai nesu buvusi tokio tipo Dievo namuose...

Su vaikinais bandėme surengi prisitraukimų varžybas, bet be didesnės konkurencijos nugalėjo Valera!

Liepos 23

Sulaukę Gintauto, po pusryčių iš Tiumenės pajudėjome link Lebediovkos, tiksliau pakeliui užsukome į Jalutorovską pas Birutę Kamarauskienę. Nepaprastai miela močiutė. Papasakojo kaip ją visai vaiką atvežė į Rusiją, tremty sutiko savo vyrą – Joną Kamarauską, pradirbo 36 metus Lebediovkos psichiatrinėje ligoninėje ir paskui persikraustė į Jalutorovską. Mums būnant su ja lauke, dviratuku važinėjosi jos anūkė, sužinojome, kad ji jau gimė be rankytės... Be visų atsakymų į mūsų klausimą paprašėme Birutės pasirašyti mūsų atsivežtame metraštyje, bei prižadėjome, jog jei tik turėsime galimybę aplankysime ją begriždami. Pasakodama savo liūdna likimą ji ne kartą susigraudino, tuo

pačiu bemaž kiekvieno iš mūsų akyse sužibo ašaros... išvažiuome su pažadu, jog būtinai aplankysime Joną ir perduosime jam linkėjimus.

Šįvakar teko miegoti lauke, tad stovyklavietę įkūrėme nuošalioje vietoje šalia upės. Visi tuojau pat kibome į darbus – kas palapines statė, kas malkas rinko, ruošė vakarienę. Atradome pirmuosius grybus, kurie puikiai tiko vakarienei! Visgi kur upė, ten ir minia uodų, nebuvo nė žingsnio be jų. Stabtelėjus jie iškart atakuodavo ir nuo kūno buvo galima saujom rinkti. Daiktus į palapines dėliojome atsargiai, kad tik neprileisti tų parazitų, nes tokiu atveju lauktų pragariška naktis.

Vakarienės metu ir po jos smagiai plepėjome, prasidėjo ir dainos, kurias vaikinai vis bandė dedikuoti merginoms už nuopelnus. Tačiau į palapinę patraukiau viena pirmųjų, nes nuovargis kirto per kojas, tad užmigau stebėtinai greit

Liepos 24

Keistai sekėsi miegoti, kadangi nors uodų viduje nebuvo, bet jie lauke virš stogo vis zyzė ir zyzė, kaip nesibaigianti daina. Prasikrapščiusi akis paskutinė išlindau iš palapinės. Išvažiuoti buvome nusprendę pakilus saulei aukščiau, kadangi reikėjo, kad palapinės nuo rasos pradžiūtų. Drąsiausieji dar išsimaudė upėje, kuri manęs nesuviliojo. Greit susikrovėme daiktus ir laukėme autobuso, kuris netruko atvažiuoti.

Iš stovyklos pajudėjome link kaimelio Lesnoj, iš ten su administracijos vadovu pavažiuom iki Lesnojpromchoz. Buvo išlikę tik mediniai pabėgiai iš to meto nutiesto geležinkelio į Novyj Tap. Tuomet užsukome į Lesnoj kapinaites. Kaip mums pasakojo vietiniai, patys tremtiniai net negalėtų parodyti kur buvo palaidoti lietuviai tremtiniai, nes paprasčiausiai jie nedalyvavo laidotuvėse.

Pagaliau pasiekėme Lebediovką! Kad nepalikinėt žmonių stovykloje ir efektyviau dirbti darbus pasirinkome apgyvendinimą vietinėje mokykloje. Direktorės pavaduotoja labai maloni ir miela moteris, iškart pasisiūlė atnešti šviežių daržovių iš savo daržo. Ieva laimėjo tariamą medalį lindimo pro grotas varžybose, tad gavome čiužinius J

Turėdami laisvą pusdienį pasivaikščiojome po miestelį, apžiūrėjome psichiatrinę ligoninę, sužinojome, kad ji yra pagrindinis žmonių maitintojas, kadangi sukurta daug darbo vietų. Į ją suveža žmones iš visos Tiumenės srities, netgi tuos nepakaltinamus nusikaltelius. Mokyklos sargas pasakojo, kad neretai pasitaiko atveju, kai mėgina pabėgti ir kartais pabėga.

Eidami per kaimą atradome senas geležinkelio vėžes, tiksliau tik likusius pabėgius ir muziejaus Druskininkuose labai visi iki vieno bandėm išlupti seną vinį. Misija pavyko!

Vakarop sulaukėme grįžusio iš Verch Kamenkos Gintauto, jis parodė nuotraukas kokioje situacijoje dabar yra kapinaitės, aptarėme kokie laukia mūsų darbai ir nuėjome ilsėtis.

Liepos 25

Išaušo rytas, kai išsirikiavę laukėme kada gi pajudėsime link kapinių. Atstumas netrumpas – 10 – 15 km. Pradžioje atvažiavo traktorius su priekaba, bet administracijos vadovas pamatęs kaip viduje nuo lietaus šlapia, liepė atvaryti „Ural“! Visi sulipome, sumetėme daiktus ir įrankius ir pajudėjome. Pirmąkart apturėjau tokią atrakciją, geras adrenalino pliūpsnis. Išvažiavus iš kaimo į vieškelį supratome, kad paprastu transportu ar pėsčiomis nenukeliautumėme. Mat buvo bala ant balos, ratai klimpo į purvyną...

Kapines pasiekėme be didesnių nuotykių. Šalia jų riogsojo didžiulis smėlio karjeras, spec. siurbliai siurbė ir filtravo smėlį. Medžių tankmėje pamatėme kapinaites. Buvo visiškai apleistos, kur ne kur dar stovėjo papuvę kryžiuikai, daug medžių išvartų, šakų, šapelių, tačiau vis dar buvo galima žiūrėti kauburėlius. Niekam nekilo klausimas koks kieno darbas, visi kibome gamtai ir miškui į atlapus irėjome iš eilės. Vaikinukas iš vietinės lentpjūvės atsivaręs traktorių bei pasiėmęs benzopjūklą irgi savanoriškai skubėjo padėti. Nupjovęs trukdančias šakas, tuomet lynu apvyniojęs aplink kamieną arba kelmą traukė virtuolius lauk iš kapinaičių. Visi dirbome iš peties, tuo metu džiaugiausi, kad mūsų buvo 16, nes darbas tikrai vyko greičiau. Nė nepajutau kaip atėjo pietų metas, bet negalėjome ilgiau pailsėti, kadangi darbas šiuo atveju, lyg vilkas – pabėgs į mišką. Sutvarkyti viską planuojame per tris dienas.

Vis dar išlieka klausimas ar pavyks gauti medienos tvorai, nes reikia nemažo kiekio – perimetras siekia apie 160 m.

Pjovėme nereikalingus medžius, juos panaudosime tvoros stulpams, todėl nemažai užtrukome kol nužievinome, kadangi neturėjome specialaus įrankio, teko lupti pušis peiliais ir kirviais. Justas buvo mūsų ugnies kūrėjas ir prižiūrėjo bei kontroliavo rąstų apdegimą – tai reikalinga tam, kad jie kuo ilgiau nesupūtų įkasti į žemę.

Dirbti galėjome tik iki 17 h, nes paskui mus turėjo parvežti atgal į mokyklą. Visi sulipome į traktoriaus priekabą ir pajudėjome. Pakeliui užsukome nusimaudyti ežere, kadangi to padaryti

mokykloje nėra galimybės. Bet kaip tas vanduo atgaivino! Tuo labiau, kad buvo ganėtinai karšta diena. Smagu atsigaiivinti po dienos darbų, nusiplauti prakaitą susimaišiusį su purvu, dulkėm, sakais. Tik negalima ilgai gaišinti vairuotojo, nes kitaip galėsime tais purvinais klampoti pėsti 10 km. Turiu pastebėti, kad važiavimas traktoriaus priekaboje net žavesnis nei Uralo, daugiau pojučių J

Grįžę puolame prie vakarienės ruošimo ir kitų darbų, kadangi vėliau buvome susitarę žaisti tinklinio partiją su vietiniu jaunimu. Viskas vyko lyg per tikras varžybas, teisėjas supažindino, pristatė abi komandas ir pradėjome lošti. Kadangi nebuvo „Dream team“, tad nusileidome rezultatu 1:3, tačiau ne pergaleje esmė, o smagiame laiko praleidime J Kuomet dangus visai nebuvo patenkintas ir giedras, teko baigti varžybas ir eiti miegoti J

Liepos 26

Šįryt pradžiugino atvažiavusi mašina su pilna priekaba medienos! Smagus darbas nusimato. Sulipame atsargiai, kad nesulaužyti ir patiems tenka tvirtai laikytis, kadangi tenka gana aukštai sėdėti. Atvažiavę į vietą visi šokame lauk ir greit iškraustome lentas. Sukrovę į vieną krūvą išsiskirstome kas kur, o Donatas su Paulium nieko nelaukę imasi darbo – pjaustyti numatyto ilgio pagaliukus. Pamažu bekasant rąstus į savo vietas ryškėja kapinių kontūras. Aišku, kol visas darbas nepabaigtas, tol rezultatas nėra ryškus. Gintautas vis ragina sparčiau dirbti, pamatęs kur kreiviau prikaltas lenteles liepia tučtuojau plėšt ir kalt iš naujo. Iš peties darbavomės visą dieną. Uodai jau nebeerzino, matyt, įpratom, arba jiems nusibodome. Namo važiuojame tuo pačiu maršrutu – kapinaitės – ežeras – Lebediovka. Didelei nuostabai ant stalo mūsų laukia vakarienė! Geroji fėja direktorės pavaduotoja išvirė nuostabiai skanios sriubos ir prikepė bulvių su grybais. kažkas neįtikėtino, rupinasi mumis lyg mama...

Erika praleido dieną dirbdama policininko Romkos draugijoje, kuriam yra pavesta mus saugoti ir neleisti vietiniams priekabauti. Toliau po vakarienės planavome į vietines kapines bei pas lietuvi Juožą užtrukome kol jį suradome. Juozas beveik nebekalba lietuviškai, neįskaitant pagrindinių frazių. Papasakojo, kad atvažiavo čia paskui šeimą, vėliau sutiko rusaitę ir vedė ją ir pasirinko jos pavardę ir taip tapo Juozu Malyševu.

Grįždami norėjome užsukti ir į kapines, bet dangus vis tamsėjo, artėjo audra, todėl nusprendėme nerizikuoti.

Liepos 27

Rytas prasidėjo nekaip – iš vakaro lijęs lietus tebelijo ir dabar. Neturėjome kito pasirinkimo ir susikrovę daiktus pajudėjome link kapinių. Kartu vežėmės ir didelį tašą, iš kurio gaminsime kryžių.

Turėjome šiandien pabaigti visus darbus, tad kooperavomės ir kiek turėjome laisvų įrankių, tiek puolėme kalti tvorą. Asmeniškai man daug paprasčiau tokį darbą dirbti vienai, todėl džiaugiausi, kad pavyko atsiriboti nuo žmonių. Kol Karolis ir kiti darbavosi prie kryžiaus, mes gan sparčiai judėjome į priekį. Ir štai pagaliau – kryžius pabaigtas, reikia statyti į numatytą vietą. Tikrai akiai malonus vaizdas, kuomet vaikinai jį visi kartu nešė ir įkasė į žemę... padengėme antiseptiku, prikaldėme lentelę, kad visi žinotų kam skirtas šis kryželis ir sustoję grožėjomės dideliu nudirbtu darbu. Apėmė tokia didybės manija, kuomet aukščiau pasilipus matai, kokio dydžio tvorą aptvėrėm ir kaip gražiai visas kapines sutvarkėm... Buvo jau po 18h, todėl nereikėjo gaišinti ilgiau vairotojo.

Visi sulyti, purvini vėl pajudėjome link ežero, nors ir buvo šalta, vistiek ryžausi lįst į vandenį. Galop sušalę, apsvynioję galvas grįžome. Visą vakarą netilo kalbos apie nuveiktus darbus, pasvarstymai ką galėtumėme dar padaryti bei nuogaštavimai, jog šiame regione tiek nedaug likusių kapinių, prie kurių išsaugojimo galėtumėme prisidėti.

Liepos 28

Kaip buvo planuota šį ryt tenka palikti mokyklą, tačiau iki išvykimo nuskubame į Lebediovkos kapines. Jos gražioje lygioje vietoje, apsuptos beržų ir pušų. Žinojome, kad yra keli lietuvių kapeliai, o dar Gintautas rodė rasto nuvirtusio kryžiaus nuotrauką ir būtų smagu, jei pavyktų jį atstatyti. Neilgai trukus atradome tas kryžių vietas, atskubėjo vaikinai su kastuvu ir pradėjome kryžiaus gelbėjimo operaciją, kadangi jis gulėjo nuvirtęs ant šono, o aplink buvo kalnas šiukšlių. Pradžioje galvojome, kad bus lengva jį prikelti, bet pasirausius paaiškėjo, kad jis ne tik giliai įkastas, bet ir buvo įbetonuotas kartu su antkapiu. Ilgai vargo vyrai, kol kasinėjo, bet galiausiai Donatas neiškentė ir sako „Pamėginkim kelti visi kartu!“. Vaikinukai čiupo kas kur ir sulyg trim pakėlė kryžių nuo žemės! Įdomus ir dviprasmiškas jausmas apėmė, jauti tą tikrąjį kryžiaus atkovojoimą iš gamtos gniaužtų... Kiek įmanoma aptvarkėme vietą aplink, užsukome „perduoti linkėjimus“ Birutės vyrui Jonui bei nuskubėjome atgal, kur už valandos jau turėjo atvykti autobusas mūsų paimti.

Atsisveikinant su kaimo administracijos vadovu ir mokyklos direktorės pavaduotoja, kuri susigraudinusi pasakė, jog, matyt, daugiau niekada nepasimatysim, kvietėme atvažiuoti į Lietuvą... Gaila, nes ji buvo lyg ta antra mama, kuri laukdavo grįžtančių, aukodavo savo laisvalaikį, kepdavo

mums blynelius, bulves su daržovėm ir grybais, virdavo sriubas... palikome jai lietuviškų lauktuvių, nusifotografavome atminčiai ir pajudėjome link Tiumenės.

Kelionė neprailgsta, visi iki vieno ją pramiega, ir štai mes jau Jalutorovsko miestelyje, jaunimo sporto centre, kur mus šūksniais pasitinka vaikai ir centro vadovė. Persikėlę daiktus į rūbinę, sėdame ir važiuojame vėl pas Birutę. Randame ją namuose, ji svetingai kviečia arbatos, bet suprantame, kad mūsų čia per daug prisirinko, todėl nenorime jos varginti bereikalingais rūpesčiais. Ji vėlgi atsakinėja į mūsų klausimus, pasipasakoja apie savo buitį, gyvenimą Rusijoje ir graudų likimą. Ir galiausiai, kai mes pasipasakojame, kad Lebediovkoje buvome susitikę su lietuviu Juozu, ji pasakė, kad Juozas yra tikriausias jos brolis! Och, koks mažas pasaulis ir kiek daug paslapčių... Dar Birutė pasakojo, kad tame pačiame miestelyje gyvena Agota, kuri buvo ištekėjusi už vokiečio. Atsisveikiname su Birute, palinkime sveikatos ir važiuojame ieškoti Agotos. Įdomiausia, kad kaimynai keistai sureagavo į gausų mūsų būrį, tačiau pasibeldus į Agotos duris, atidarė kažkokia moteriškė ir pasakė, kad Agotos nėra ir šiandien nebus... Visgi įtariame, kad ji tiesiog mūsų vengė ir nenorėjo kalbėtis.

Grįžome pasiimti savo daiktų ir mus palydėjo iki geležinkelio stoties, kaip paaikškėjo, traukiniu mes vykti negalime, kadangi mūsų būrys per gausus, o sekmadieniais į Tiumenę grįžta daug jaunimo, todėl mes netilptumėme, tad mums pasiseka, kad randame dar laisvų vietų tarpmiestiniame autobuse ir sukrovę daiktus į jį išvažiuojame. Tiumenėje mus apgyvendina olimpiniam džiudo rengimo centre, matyt, čia teks praleisti likusias dienas iki išvykimo į Maskvą.

Liepos 29

Vakar buvome nusprendę vykti kartu su Gintautu į Iseckoje miestelį, kur kadaise gyveno jo mama. Mums parodė didelį Tirinkulio ežerą, kuris šiuo laikotarpiu kaip tik žydi, tad jo spalva neapsakomai žalia. Kol Donatas su Gintautu vaikščiojo aplink savais tikslais, mes nusprendėme apžiūrėti šią vietovę. Pasigrožėjome išpuoštom langinėm, kurios, toks jausmas, kad visos skirtingos, vartai irgi skirtingais ornamentais apipaišyti, tik vis dar kvailai ir nesuvokiamai man atrodo tos dvimetinės tvoros aplink namus, už kurių žmonės slepia nežinia ką. Keista, kad žmonės iš vienos pusės tokie paslaugūs, malonūs, bet pažvelgus iš kitos perspektyvos – uždari, nelinkę pasakotis. Išskubėjome į Tiumenę, kur turėjome susitikti su jau matyta Danute Černiauskaite.

Danutė atėjo kartu su anūke, atnešė nuotraukas iš jaunystės, taip pat dviejų draugių nuotraukas ir prašė padėti jas surasti Lietuvoje. Pabendravome geras tris valandas ir išsiskyrėme.

Liepos 30

Šiandien laukė pažintis su istorine Tiūmene. Gavom tokią tikrąją rusišką gidę, kuri man labai priminė mano buvusią rusų kalbos mokytoja – manieras, kalba, balsas, net šukuosena buvo identiška! Vienaip ar kitaip ji labai nuoširdžiai ir išsamiai mums papasakojo kaip plėtėsi miestas, vystėsi pramonė, aprodė įžymiausių pirklių namus, kuriuos stengiamasi iki šiol išsaugoti autentiškais, pasivaikščiojome gražiąja Turos upės pakrante, kuri idealiai sutvarkyta, ko mūsų Vilniui labai trūksta.

Mieste begalė paminklų, skirtų karo, revoliucijos aukoms pagerbti, tebūnie tai moksleiviai, darbininkai ar dar kas. Netgi yra paminklas Sibiro katėms, kur ant pakylų išlieti iš bronzos kačiukai su motina, bent jau sakė, kad jie yra realaus dydžio, tačiau pamačius stipriai suabejojau koks gi jų tikrasis dydis. Ir be abejo, kaip gi be paminklo tautos tėvui – V. I. Leninui.

Kiek mums pasakojo, tai dauguma jaunuolių o mokyklos studijuoja kažką, kas susiję su naftos pramone, kadangi čia yra įsikūrę visi milžinai – Lukoil, GAZPROM, Tiūmenneftegaz ir pan. Šioj ekskursijoj jaučiausi lyg mokykloj, nes seniai nebuvau patyrusi ką reiškia vaikštinėti po meistą ir klausytis gido pasakojimo.

Tokia trumpa santrauka apie šį didelį miestą. Po pasivaikščiojimo mieste turėjome skubėti grįžti, kadangi reikia krauti daiktus ir ryte jau laukia kelionė namo.

Liepos 31

Žvelgiu į lėktuvo bilietą ir taip liūdna. Liūdna, kai suvoki, jog dvi iššūkių savaitės prabėgo kaip viena diena, kai supranti, kad suradai 14 geriausių draugų, su kuriais be galo sunku išsiskirti po savus kampus. Taip ir norisi atsukti laiką atgal ir justis tik pradžių pradžių visko. Nenoriu grįžti į realybę, noriu, kad tas sapnas tęstųsi dar ir dar...

Pats ruošimasis kelionei į Maskvą nebuvo be nuotykių, nes visų pirma, pramiegojau ir pašokau iš lovos likus 20 minučių iki išvažiavimo. Toks lengvas rytinis stresas. Rytas pasitaikė maloniai vėsus, visi skubiai sukrovėme daiktus į autobusą ir pajudėjome link oro uosto. Laukus

buvo padengęs rūkas, saulė kažkur lindo iš už kalvų. Visų antra, mažai betrukėjo, kad pavėluotumėme į skrydį. Tad greit atsisveikinome su Gintautu, palinkėjome jam sėkmės Permėje bei įteikėm simbolinį repelento „Ben‘s“ buteliuką. Vos spėjome prisiregistruoti skrydžiui, kadangi iki vartų uždarymo buvo likusios vos 15 minučių. Kiek ilgiau nei dvi valandas trukęs skrydis neprailgo ir štai jau Maskva –

pasitinka mus neitin maloniais apniukusiais ir darganotais orais. Lynojo. Nuo tokio vėsaus oro jau buvome atpratę. Sulaukę ambasados autobusiukų iškeliavome pasimatyti su darbuotojais. Labai nustebino, kad paruošė mums pusryčius, už ką tikrai labai ačiū!

Priešaky turėjome visą dieną, kurią praleidome važinėdami po miestą ir apžiūrinėdami įžymybės. Be abejo buvo ir Raudonoji aikštė, Kremlius, pagrindinė cerkvė, paminklas Petriui I, kuris pasirodo turėjo būti skirtas Magelanui, bet amerikiečiai atsisakė, todėl jį perdarė į Petrą I. Pamatėme ir MGU – didžiulis universiteto pastatas, Maskvos panoramą. Vairuotojas, mus vežiojęs po miestą, stengėsi pakomentuoti vieną ar kitą objektą, pasakodavo įvairias su tuo susijusias istorijas. Turėdami dar kelias laisvas valandas pasivaikščiojome po Arbatą ir tuomet jau nuvažiavome į geležinkelio stotį, iš kur turėjo pajudėti traukinys į Vilnių. Štai tuomet aplankė tas deja vu jausmas – viskas lygiai kaip prieš dvi savaites, tik skirtumas tas, jog reikia įlipti, o ne išlipti iš traukinio, ir mes 15 jaunų vienišų žmoniukų vėl paleidžiami į kelionę, tik į kitą pusę. Susidėliojome daiktus kur kieno tilpo, pavakarieniavome tuo, ką tesuradome kiekvienas savo kuprinėje ir traukiniui tolstant nuo Maskvos, nakčiai artėjant po vieną išsibarstėme po savo „lovas“ ir sumigome.

Rugpjūčio 1

Ryte prižadino Valera, sėdėdamas ant mano lovos, ar kitaip tariant gulio, ir gerdamas arbatą bei besišnekučiuojantis su prabudusiais draugais. Buvo Minskas, jau visai netoli namų. Dar pasnaudžiusi galiausiai prasikrapščiau akis ir nuleidau kojas ant grindų. Pamažu visi sujudo, pradėjome dėlioti daiktus, ruošti atvykimui. Matas atnešė keturi puodelius arbatos, kuriuos mes dar du kartus sugebėjome užplikyti. J Tada atėjo ta akimirka, kai teko išsitraukti buvusių sibiriečių įduotą skardinę, su komentaru, kad „ši skardinė skirta tai pačiai sunkiausiai dienai“ ir mes nuoširdžiai apsidžiaugėme, kad ten konservuoti ananasai, o ne troškinta mėsa.

Pravažiavus Lietuvos pasienį apima jaudulys, žinant, kad laukia daug žmonių, kuriems taip ir knieti paklausti „Kas? Kaip? Kada? Ir Kodėl?“, kurie norėjo, kad mes pateisintumėme jų lūkesčius. Liūdna, tos dvi savaitės tiek davė, kad dabar net sunku suvokti kaip mano gyvenimas, ar bent jau požiūris į gyvenimą pasikeis. Buvo visokių apmąstymų sėdint kažkur atokiau nuo draugų, linksmų pasipasakojimų iš kiekvieno asmeninio gyvenimo. Taip norisi viską pratempti dar kokiom dviem savaitėm, bet laikas nestovi vietoje, privalai sugrįžti į realybę, į tą gyvenimą, kurį kiekvienas mūsų palikome išvažiuodami. Pamačius stotį atkunta labai dviprasmiškas jausmas, kadangi viskas prasidėjo ir baigiasi toje pačioje vietoje, tik jau mes visi esame kitokie, dvasiškai praturtėję, atradę savyje

kitokių vertybių, esame viena didelė šeima, kuri tikrai įgyvendino pagrindinį ekspedicijos tikslą – išsiugdė tiek pilietiškai, tiek patriotiškai.